

MNEMOTECHNIKI w nauczaniu ortografii

- utrwalanie pisowni wyrazów niewymiennych

Poniżej przedstawione są przykładowe zabawy pozwalające w atrakcyjny sposób przyswajać pisownię wyrazów najbardziej problematycznych, czyli tych, których nie można wytłumaczyć na podstawie reguł pisowni. Utrwalanie znajomości wyrazów niewymiennych w proponowany sposób dodatkowo wspomaga procesy myślowe dziecka, rozwija kreatywność oraz płynność słowną dziecka.

Miłej zabawy!

1. Tworzenie par skojarzeniowych – przykładowe zdania:

”RZ”

- tchórz – zwierzę □ *Tchórz to ładne zwierzę.*
- macierzanka – odurzyć □ *Macierzanka odurza swym zapachem.*
- barbarzyńca – uderzy □ *Barbarzyńca uderzył niewinną osobę.*
- świerzb – twarz □ *Świerzb pojawił się na jej twarzy.*
- bierzmowanie – Rzym □ *Bierzmowanie odbyło się w Rzymie.*
- zorza – jarzyć się □ *Zorza jarzy się na niebie.*
- wierzgać – tarzać się □ *Koń wierzgał i tarzał się w trawie.*
- rząd – rzadko □ *Rząd rzadko mówi prawdę.*
- porządek – wydarzenie □ *Porządek w moim pokoju to nie lada wydarzenie.*
- rzeka – mierzeja □ *Na rzece powstała mierzeja.*
- burza – pierzchać □ *W czasie burzy pierzcham pod koldrę.*
- korzyść – warzywa □ *Jedzenie warzyw to same korzyści.*
- korzeń – rzodkiew □ *Jadalna część rzodkiewki to korzeń.*
- rzec – zręda □ *Zręda rzecze same nudne słowa.*
- rzesza – zdarzenie □ *Rzesza ludzi zapoczątkowała to zdarzenie.*
- kurz – wierzch □ *Na wierzchu jest pełno kurzu.*
- rzemiosło – narzędzia □ *Dobre rzemiosło wymaga odpowiedniego narzędzia.*
- jarzębina – wierzba □ *Jarzębina nie rośnie na wierzbie.*
- rzut – zderzenie □ *Rzut piłką doprowadził do zderzenia.*
- przymierze – towarzysz □ *Towarzysze zawarli przymierze.*
- rzekomy – rzeźba □ *Ta rzeźba to rzekomo arcydzieło.*
- macierz – rzędna □ *Macierz i rzędna to pojęcia matematyczne.*
- rzewny – rzępolić □ *Gdy ktoś rzępoli płacze rzewnymi łzami.*
- urządzenie – rzeźić □ *To stare urządzenie mocno rzeźi.*
- orzech – porzeczką □ *Orzechy i porzeczki to owoce.*
- narząd – rzeński □ *Gdy masz zdrowe narządy czujesz się rzeńsko.*
- rzecz – rzemień □ *Rzemień był niezbędną rzeczą w dawnych czasach.*
- jarzyna – rzep □ *Wokół jarzyn rosły rzepy.*

„Ó”

- klótnia – wiór □ *To była klótnia, aż wióry leciały.*
- Józef – współcześnie □ *Józef to nie jest współczesne imię.*
- różdzka – wróżyć □ *Różdzka służy do wróżenia.*
- płótno – włókno □ *Płótno składa się z wielu włókien.*
- tchórz – włócznia □ *Tchórz uciekł, gdy zobaczył włócznię.*
- chór – próba □ *Odbyła się próba chóru.*
- król – wróżka □ *Król poprosił wróżkę o pomoc.*
- czólno – próchno □ *Czólno całkiem spróchniało.*
- różowy – próżny □ *Różowy to ulubiony kolor próżnych dziewczyn.*
- róża – skóra □ *Różane kosmetyki są dobre dla skóry.*
- góra – góral □ *W górach mieszkają górale.*
- dróżnik – stróż □ *Stróż i dróżnik to zapomniane zawody.*
- córka – późno □ *Córka późno wróciła do domu.*
- jaskółka – przepiórka □ *Jaskółka i przepiórka to ptaki wędrownie.*
- sójka – wróbel □ *Sójka i wróbel to ptaki osiadłe.*
- równik – równy □ *Równik jest równy.*
- póty – póki □ *Póty dzban wodę nosi, póki mu się ucho nie urwie.*
- królik – mózg □ *Króliki mają małe mózgi.*
- ówdzie – ów □ *Ów i ówdzie to starodawne słowa.*
- prócz – prosić □ *Zimą nie chcę nic więcej prócz proszącego śniegu.*
- krótki – wójt □ *Kadencja wójta była krótka.*
- ogół – rówieśnik □ *Ogół dzieci to rówieśnicy.*
- ołówek – równanie □ *Równania matematyczne zawsze rozwiązuję ołówkiem.*
- ogórek – żółty □ *Żółty ogórek jest niesmaczny.*
- ówczesny – wkrótce □ *Ówczesny czas wkrótce przeminie.*
- szczegół – różny □ *Różnimy się szczegółami.*
- wspólny – wtórować □ *Wtórowaliśmy piosenkarce, wspólnie śpiewając.*
- źródło – ósmy – Źródło młodości to ósmy cud świata.
- wiewiórka – żółw □ *Wiewiórka jest szybsza od żółwia*
- równowaga – różga □ *Dla równowagi niedobre dzieci dostają różgi.*
- górnik – główny □ *Górnik pracuje w szybie głównym.*

- ogólny – który □ *Ten, który jest mądry, ogólnie wie najwięcej.*

2. Definicje.

Dziecko losuje wyrazy z listy wyrazów z trudnością ortograficzną do zapamiętania. Jego zadaniem jest definiowanie go w najróżniejszy sposób, tak, aby pozostałe osoby odgadły definiowane słowo. Można zrobić pojedynki par – jedna osoba definiuje, druga zgaduje.

3. Dobieranie cech.

Z listy wyrazów dziecko losują jeden. Jego zadaniem jest dokończenie zdania, które ten wyraz rozpoczyna, np. *Żółw jest...* (dobieranie przymiotników).

4. Szukanie podobieństw/różnic.

Dzieci losują dwa wyrazy i szukają podobieństw/różnic między nimi.

5. Kategorie.

Dzieci dzielą każdą grupę wyrazów niewymiennych na kategorie, np. ludzie, zwierzęta, rośliny, rzeczy, inne itp.

6. Ekspert.

Dziecko przygotowuje informacje o wyrazach, których pisownia sprawia mu największy kłopot. Informacje powinny być ciekawe, oryginalne i przedstawione w niekonwencjonalny sposób.

7. Chińska encyklopedia.

Dziecko porządkuje wyrazy według ciekawych, oryginalnych kryteriów, np. to co może być czerwone (*róża, pólka, córka*).

8. Kojarzenie wyrazów.

Na początku listy jest np. wyraz *córka*, a na końcu *źródło*. Poprzez skojarzenia trzeba przejść od jednego wyrazu do drugiego, np. *1. córka, 2. mama, 3. bezpieczeństwo, 4. droga, 5. wędrówka, 6. las, 7. źródło*.

9. Domino.

Dziecko dostają kartoniki z wyrazami. Jego zadaniem jest ułożyć je w domino, kierując się zasadą – ostatnia litera jednego wyrazu jest pierwszą następnego.

10. Rysunki.

Dziecko tworzy rysunki przedstawiające wyrazy, z których pisownią mają największe problemy. Ich kształt musi odpowiadać „trudnej literze”. Można np. znaleźć kształt „rz” w korzeniach drzewa.

Opracowała Małgorzata Siemiątkowska - pedagog